

**ELTE TáTK
TÁRSADALMI KAPCSOLATOK INTÉZETE
KULTURÁLIS ANTROPOLÓGIA
TANSZÉK**

**ELTE TTK
FÖLDRAJZ- ÉS FÖLDTUDOMÁNYI INTÉZET
TÁRSADALOM- ÉS GAZDASÁGFÖLDRAJZI
TANSZÉK**

**MERRE TOVÁBB?
Új irányok a hazai
kulturális antropológiai
kutatásokban**

**Időpont:
2023. március 24.
péntek**

**Helyszín:
ELTE Lágymányosi Campus,
Északi tömb
0-100/C terem**

ELTE TáTK
TÁRSADALMI KAPCSOLATOK INTÉZETE
KULTURÁLIS ANTROPOLÓGIA
TANSZÉK

ELTE TTK
FÖLDRAJZ- ÉS FÖLDTUDOMÁNYI INTÉZET
TÁRSADALOM- ÉS GAZDASÁGFÖLDRAJZI
TANSZÉK

MERRE TOVÁBB? **Új irányok a hazai kulturális** **antropológiai kutatásokban**

Időpont: 2022. november 10. csütörtök

Helyszín: ELTE Lágymányosi Campus, Északi tömb 0-100/C terem

10:00-10:05

Megnyitó gondolatok a workshop céljáról (Bottlik Zsolt, Prónai Csaba)

10:10-10:30

PANEL 01

SOLTÉSZ BÉLA PHD adjunktus, ELTE TáTK, Emberi Jogi és Politikatudományi Tanszék
A kincsek átka? A természeti erőforrások politikai gazdaságtana Brazíliában

10:30-10:40

Korreferátum: HAFENSCHER PRISZCILLA PhD-hallgató, ELTE TTK FFI,
Társadalom- és Gazdaságföldrajzi Tanszék

10:45-11:05

BARNA ORSOLYA PhD-hallgató, Szociológia DI, Interdiszciplináris Társadalomkutatások
A utcai kutya mint útitárs - A hely sokfajú jelentései Isztambul peremén

11:05-11:15

Korreferátum: VARGA GYÖRGY PhD-hallgató, ELTE TTK FFI,
Társadalom- és Gazdaságföldrajzi Tanszék

11:20-11:40

PANEL 02

BERTA GERGŐ PhD-hallgató, Szociológia DI, Interdiszciplináris Társadalomkutatások
Kognitív és területi határvonalak az turisztifikáció ellenes mozgalmak kutatásában

11:40-11:50

Korreferátum: BOTTLIK ZSOLT dr. habil, egyetemi docens, BARTA GÉZA PhD-hallgató,
ELTE TTK FFI, Társadalom- és Gazdaságföldrajzi Tanszék

11:10-11:30

BUK KRISZTA PhD-hallgató, Szociológia DI, Interdiszciplináris Társadalomkutatások
Interkulturális zsidó családok vándorlási motivációi és stratégiái

11:30-11:40

Korreferátum: FARKAS GYÖRGY PhD egyetemi adjunktus, ELTE TTK FFI,
Társadalom- és Gazdaságföldrajzi Tanszék

11:45-12:05

PANEL 03

KISS MÁTÉ tanársegéd ELTE TáTK, Kulturális Antropológia Tanszék
Térhasználat és szimbólumok a budapesti és párizsi Identitás Generáció mozgalmakban

12:05-12:15

Korreferátum: Labáth Ádám PhD-hallgató, ELTE TTK FFI,
Társadalom- és Gazdaságföldrajzi Tanszék

12:20-12:40

PAPP RICHÁRD dr. habil. egyetemi docens, ELTE TáTK, Kulturális Antropológia Tanszék
A holokauszt-emlékezet kutatásának kulturális antropológiai dilemmái

12:40-12:50

Korreferátum: BARTA GÉZA PhD-hallgató, ELTE TTK FFI,
Társadalom- és Gazdaságföldrajzi Tanszék

12:55-13:15

SZABÓ MIKLÓS PhD, egyetemi adjunktus, ELTE TáTK, Kisebbségpolitika Tanszék
Központilag vezérelt erőszak, mint birodalmi stratégia az orosz történelemben

13:15-13:25

Korreferátum: BOTTLIK ZSOLT dr. habil, egyetemi docens, ELTE TTK FFI,
Társadalom- és Gazdaságföldrajzi Tanszék

13:30-

KÖTETLEN BESZÉLGETÉS

TANULSÁGOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JÖVŐ

ELŐADÁS-ANNOTÁCIÓK

Soltész Béla:

A kincsek átka? A természeti erőforrások politikai gazdaságtana Brazíliában

A brazil gazdaságtörténetet meghatározza a nyersanyag-ciklusok (cukor, arany, kávé, kaucsuk, vasérc, szója stb.) jelensége. Egyes, a világpiacon éppen konjunktúrát élvező exportcikkek árbevételének robbanásszerű növekedése, majd gyors hanyatlása kiváltságos helyzetbe hoz, majd ebből a helyzetből elmozdít egyes társadalmi csoportokat és földrajzi régiókat. Ezek a politikai gazdaságtanban jól ismert „erőforrás-átok” paradigmával leírható folyamatok ritkán állítják az érintett csoportokat és régiókat fenntartható fejlődési pályára – inkább az egyenlőtlenségek növekedését és a társadalmi-politikai konfliktusok kiéleződését okozzák. Előadásomban Brazília történetének legutóbbi egy-másfél évtizedére fókuszálva mutatom be a nyersanyag-konjunktúrák változásait és a kitermeléshez kapcsolódó környezetpusztítást, illetve a konfliktusok hatását a brazil belpolitikára, különös tekintettel Lula da Silva és Jair Bolsonaro elnökségére.

Barna Orsolya:

A utcai kutya mint útitárs – A hely sokfajú jelentései Isztambul peremén

Doktori kutatásomban sokfajú etnográfiai (multispecies ethnography) megközelítésben vizsgálok az emberek és utcai kutyák viszonyát Isztambulban. Isztambul utcai kutyái talán a legalaposabbban dokumentált, történetileg (el)ismert nonhumán lakói a városnak. Míg a Globális Északra jellemző, hogy az utcai állatokra az elhanyagoló, felelőtlen emberi viselkedés következményeként tekint, addig Törökországban az utcai állatok egy elfogadott életformát testesítenek meg. Az utcai kutyákkal való együttélés nemcsak része a helyi tudásnak, de maguk az állatok is részt vesznek a tér társas jelentésének formálásában. Előadásomban a metropolisszal ritkán asszociált rurális isztambuli területekre mozdulok ki, hogy egy túracsoport és a nagyváros peremén fekvő falvak szabadon kószáló kutyáinak kapcsolatára fókuszáljak. Ez a jelenség nemcsak arra nyújt lehetőséget, hogy a szocialitás emberen túlmutató megnyilvánulásait vizsgáljuk, de az állatok mobilitásának kérdését is más összefüggésben képes megmutatni, mint az egyébként territoriális keretekhez kötött, gyakran helyhez rögzítettként felfogott utcai kutya reprezentációi. A résztvevő megfigyelésre, interjúkra és másodlagos forrásokra alapozott eset bemutatása során arra keresem a választ, hogyan válnak e szereplők elérhetővé egymás számára és hogyan fonódik össze a csoport története a hozzájuk csatlakozó kutyák jelenlétével. Arra a kérdésre keresem a választ, hogyan hozzák felszínre a helyek sokfajú jelentéseit a „napi kutyának” elnevezett négylábú útitársak, a túrázók és más emberi vagy nem-emberi aktorok közötti érintkezések, hogyan transzformálja a mozgás, a helyváltoztatás az identitásokat.

Berta Gergő:

Kognitív és területi határvonalak az turisztifikáció ellenes mozgalmak kutatásában

Doktori disszertációmban arra a kérdésre keresem a választ, hogy milyen hatással van a platform alapú rövid távú lakáskiadás megjelenése a szomszédság intézményére a helyi lakosok nézőpontjából. A bérleti díjak és megélhetési költségek emelkedése szorosan összefügg a rövid távú turisztikai célú lakásbérlés megjelenésével a városok központi területeinek vonatkozásában. A kutatás másodlagos fókusza az „Airbnb-hatás” lakhatási mozgalmakban előidézett változásait vizsgálja egy budapesti és egy barcelonai példa áttekintésével. Kutatásom a város antropológia módszertani megközelítésén keresztül résztvevő megfigyelésre, félig strukturált interjúkra és másodlagos forrásokra épül. Előadásomban a barcelonai terepkutatásom tapasztalatai mentén azt a kérdést igyekszem körüljárni, hogy hol húzódnak a témát érintő kognitív és területi határok a kutatott közösség nézőpontjából. Emellett igyekszem kitérni azokra a kulturális mintázatokra és szimbólumokra, amelyek meghatározó szerepet játszanak a közösség működésében.

Buk Kriszta:

Interkulturális zsidó családok vándorlási motivációi és stratégiái

Antropológiai kutatásommal etno-kulturálisan vegyes zsidó családok vándorlástörténetén keresztül igyekszem megvilágítani globális, transznacionális, transzkulturális jelenségek összetett kérdését. Jelen értekezésben ennek a problémának egy szeletével, a költözésekkel kapcsolatos családi döntések motivációival foglalkozom. Az eddigi megfigyelések és interjútapasztalatok tükrében kívánom bemutatni a migrációs kihívásokra adott válaszaikat, megoldási stratégiákat és kapcsolatirendszerüket.

Kiss Máté:

Térhasználat és szimbólumok a budapesti és párizsi Identitás Generáció mozgalmakban

Előadásomban megkísérlem bemutatni és értelmezni a kulturális antropológiai terepmunka módszertanával kutatott budapesti és párizsi Identitás Generáció ifjúsági mozgalmak térhasználatát a két fővárosban, elemezni az identitárius közösségi térként, mozgalmi főhadiszállásként, kocsmaként is használt helyiségeket s az itt megjelenő szimbólumokat vizsgálva utalni aktivista csoportok legfőbb ideológiai, értékrendbeli meggyőződésire, alapvetéseire.

Papp Richárd:

A holokauszt-emlékezet kutatásának kulturális antropológiai dilemmái

A Visegrádi Alap támogatásának köszönhetően lehetőségem nyílt arra, hogy egy kvalitatív társadalomtudományi módszereket alkalmazó kutatási projektet koordináljak a holokauszt emlékezetének transzlokális és transzgenerációs jelentéseinek feltárására Lengyelországban, Csehországban, Szlovákiában, Magyarországon, Romániában és Szerbiában. Előadásomban kulturális antropológusként arra keresem a lehetséges válaszokat, hogyan tematizálható a holokauszt emlékezetének problematikája egy folyamatban lévő interdiszciplináris társadalomtudományi kutatásban. Hogyan lehet a megfelelő társadalomtudományi fogalmakat alkalmazni és újra gondolni az emlékezet transzlokális és transzgenerációs jellemzőinek megértéséhez? Hogyan alkalmazhatóak az emlékezetre vonatkozó szociológiai, pszichológiai megközelítések a holokauszt-emlékezet kulturális antropológiai értelmezésében? Továbbá, segíthet-e Primo Levi vagy Kertész Imre műveinek részletes tanulmányozása abban, hogy megértsük, hogyan gondolkodik ma egy magyarországi kisvárosban élő nem zsidó tinédzser a holokausztról? Mindezeket szem előtt tartva az előadás megpróbál hozzájárulni a workshop episztemológiai és módszertani dilemmáinak megvitatásához a holokauszt emlékezetének kutatásával összefüggésben.

Szabó Miklós:

Központilag vezérelt erőszak, mint birodalmi stratégia az orosz történelemben

A tizenkilencedik század második felétől kezdődően a legkülönbözőbb elvek mentén kijelölt csoportok elleni szervezett állami erőszak folyamatosan jelen volt az Orosz Birodalomban, majd a Szovjetunióban. Az állandósult erőszakot az időben folyamatosan változó célcsoportok, és érintett földrajzi területek tették elviselhetővé a társadalom számára. Ez a periodikusság fizikai túlélést kínált a civil lakosságnak, de egyben állandó veszélyérzetet is teremtett, ami hosszútávon maradandó hatással volt. A deportálás, etnikai tisztogatás, szándékosan előidézett éhínség, mind megjelenik a szovjetek repertoárjában, amivel igyekeztek a bolsevik ideológiával szembeni ellenállást letörni. Felmerül a kérdés, hogy mennyiben tekinthetjük ezeket a taktikákat a cári elnyomási rendszeréből fakadó folytonosságnak? Első ránézésre a cári erőszak célcsoportjai különbözőek. A cári erőszak elsősorban etnikai csoportok ellen irányult, célja a belső gyarmatosítás, földrajzilag pedig a középpázsiai és kaukázusi területekre korlátozódott. A bolsevik hatalom az osztályellenes kulákok, burzsoák, és a "régmúlt emberei" ellen irányította az erőszakot, és elsősorban a mezőgazaságilag fontos nyugati területeken, az iparilag fejlett régiókban szedte áldozatait. Azonban, ha közelebbről vizsgáljuk meg az erőszak megvalósulását, ez a különbség már messze nem olyan éles, és a 30-as évekre tulajdonképpen el is tűnik. A diszkrimináció mögötti rendező elv megint az etnikai kategóriák felé tevődik át. Megjelenik a "megbüntetett népek", mint kategória, mint az 1941 és 44 között deportált tömegek megnevezése. Miután az 1934-es 17. Pártkongresszuson kijelentették, hogy megvalósult a szocializmus, és az osztály nélküli társadalom, a politikai figyelem a Szovjetunió új geopolitikai valósága felé fordult, és az összetartó erőt az erőszakos oroszosításban, a kulturális imperailizmusban határozták meg.

